

Stockholms kommun

Beslut för grundskola

efter tillsyn i Rinkebyskolan
belägen i Stockholms kommun

Tillsyn i Rinkebyskolan

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Stockholms kommun under våren 2016. Rinkebyskolan besöktes av Skolinspektionen mellan den 12 och 17 februari 2016.

Måluppfyllelse och resultat

Kunskapsresultat

Enligt Skolverkets statistik för Rinkebyskolan läsåret 2014/2015 var det genomsnittliga meritvärdet 174 poäng för elever i årskurs 9. Det genomsnittliga meritvärde för riket var 225 poäng. Under de föregående fyra åren har det genomsnittliga meritvärdet på skolan varierat mellan 149 och 175 poäng, lägst var meritvärdet år 2014. Andelen elever i årskurs 9 som uppnådde kunskapskraven i alla ämnen läsåret 2014/2015 var 41 procent, motsvarande andel i riket var 77 procent. Under de föregående fyra åren har andelen elever som uppnått kraven i alla ämnen varierat mellan 29 och 41 procent, lägst andel var år 2014. Av eleverna i årskurs 9 läsåret 2014/2015 var 67 procent behöriga till yrkesprogram att jämföra med den genomsnittliga andelen för riket som var 86 procent. Vidare var 65 procent av eleverna i årskurs 9 behöriga till högskoleförberedande program, genomsnittlig andel för riket var 85 procent.

Trygghet och studiero

Enligt Skolinspektionens elevenkät för årskurs 9 uppger en lägre andel elever än genomsnittet för insamlingsomgången hösten 2015 att de känner sig trygga på skolan, Rinkebyskolans resultatindex för påståenden om trygghet ligger på 7,1 där genomsnittligt resultatindex är 8 (på en skala 1-10 där 10 är helt tillfredsställande). Störst avvikelse gentemot genomsnittligt resultatindex finns i påståendet "på min skola finns det elever som jag är rädd för" - 30 procent av de elever som besvarat enkäten på Rinkebyskolan uppger att detta påstående stämmer i någon utsträckning. När det gäller påståenden om studiero är Rinkebyskolans värde 5,4 att jämföra med snittet för samtliga skolor på 5,3.

Översikt över konstaterade brister i verksamheten

Skolinspektionens ingripanden

Område	Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
1. Undervisning och lärande	Ingen brist konstaterad	
2. Extra anpassningar och särskilt stöd	Föreläggande	2016-09-30
3. Bedömning och betygssättning	Ingen brist konstaterad	
4. Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling	Föreläggande	2016-09-30
5. Förutsättningar för lärande och trygghet	Ingen brist konstaterad	
6. Styrning och utveckling av verksamheten	Ingen brist konstaterad	

I kolumnen "Typ av ingripande" anges den allvarligaste formen av ingripande Skolinspektionen har meddelat inom det arbetsområde som granskats.

Skolinspektionens bedömningar anges längre fram i detta beslut.

Sammanfattande bedömning

Tillsynen av Rinkebyskolan visar att skolan behöver vidta åtgärder för att samtliga elever ska ges förutsättningar att nå målen för utbildningen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

Det framkommer att skolan inte i tillräcklig utsträckning tillgodoser elevernas behov av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Skolan behöver också intensifiera arbetet med att säkerställa att alla elever har en miljö som präglas av trygghet då det framkommer att kränkningar mellan elever är vanligt förekommande på skolan. Tillsynen visar att det i detta avseende finns brister i det målinriktade arbetet för att motverka kränkande behandling av elever.

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Stockholms kommun att senast den 30 september 2016 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolans lärmiljöer måste anpassas så att de elever som riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås får stöd i form av extra anpassningar eller särskilt stöd. Skolan ska utveckla metoder för att stimulera och stödja tills åtgärderna får effekt genom att situationen för den enskilda eleven eller en grupp elever förbättras.

När skolans arbetssätt och arbetsformer inte är tillräckliga för att möta elevens behov ska en analys genomföras av hur skolan kan anpassa lärmiljöerna eller undervisningens innehåll och genomförande. Skolans svårigheter att möta elevens behov kan framkomma till exempel i undervisningen, genom resultat på nationella prov eller genom uppgift från eleven och dess vårdnadshavare. Lärare och elevhälsa ska oftast samråda för att kunna avge lämpliga insatser. Eleven och vårdnadshavaren ska vara delaktiga i detta. Det kan också handla om att skolan behöver förbättra sitt arbete med att hjälpa en elev med att planera och strukturera sina studier, färdighetsträning, specialpedagogiska insatser under en kortare tid, särskilda hjälpmedel eller utrustning och digital teknik med anpassade programvaror eller mer långvariga insatser såsom studiehandledning på modersmål eller regelbundna specialpedagogiska insatser såsom regelbunden kontakt med en speciell lärare. Huvudregeln är att särskilt stöd ska ges i elevens ordinarie grupp om inte detta visats vara olämpligt utifrån elevens behov. Insatserna ska utvärderas och korrigeras om de inte haft avsedd effekt.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Stockholms kommun inte uppfyller författningsskraven avseende att:

- Ansvariga på skolan ger eleven skyndsamt stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, om eleven riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. (3 kap. 5a § skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen.

- Ansvariga på skolan skyndsamt ger stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, om eleven riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med att ge elever stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, när eleven riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Visserligen ges stöd i form av extra anpassningar på skolan men Skolinspektionens utredning visar att detta inte görs i tillräcklig utsträckning för att tillgodose alla elevers behov.

Av skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov, uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen.

I intervjuer med såväl skollledning som lärare framkommer att skolan på flera sätt arbetar med att ge elever stöd i form av extra anpassningar. De stöd-åtgärder som nämns är anpassade läromedel och utrustning, studiehandledning på modersmål, möjlighet till muntliga prov, specialpedagogiska insatser i form av färdighetsträning, dubblering av lärare på flera lektioner i vissa ämnen liksom i vissa fall stöd av assistent i klassrummet. Skolledningen uppger också att skolan har forum för att kontinuerligt följa upp elevers resultat och därmed uppmärksamma elevers eventuella behov av extra anpassningar.

Trots de beskrivna insatserna och forum för att uppmärksamma elevers behov av extra anpassningar framkommer det i Skolinspektionens intervju med såväl lärare, elevhälsopersonal som skolledningen att de extra anpassningar som görs inte räcker för att tillgodose alla elevers behov. Därtill är andelen elever som är i behov av extra anpassningar mycket hög, enligt rektorn ungefär hälften av eleverna i varje klass. Rektorn säger att skolan mot bakgrund av de stora behoven behöver göra mer för att anpassa undervisningen. I intervju med elevhälsopersonalen bekräftas uppfattningen av att det krävs mer insatser för att tillgodose de stora behov som finns av extra anpassningar. I intervjun med

lärarna säger de att det är en stor utmaning för dem att anpassa undervisningen till den stora andelen nyanlända elever. Lärarna beskriver att de upplever att det är många elever som inte tillgodogör sig undervisningen på ett tillfredställande sätt och att de inte räcker till och någon säger att "det är en enorm frustration".

I intervju med lärarna uppger de exempelvis att många elever behöver inläst material och individuella instruktioner i större utsträckning än vad lärarna anser att de har möjlighet att ge. Lärarna redogör för att de tycker att skolans system med två lärare på lektionerna är en god tanke, men de framhåller att detta inte räcker för att tillgodose elevernas behov. Lärarna säger exempelvis att dubblering av lärare inte genomförs i tillräcklig utsträckning och de upplever att antalet lektioner med dubblering av lärare samt i vilka ämnen det genomförs i hög grad organiseras utifrån lärarnas schema snarare än elevernas behov. Lärarna anser också att de inte har tillfredställande förutsättningar att samplanera dessa lektioner för att kunna anpassa undervisningen till alla elevers behov.

I Skolinspektionens intervju med lärarna framkommer även att skolans specialpedagogiska resurs inte är tillräcklig för det behov av handledning och stöd de anser att de behöver i arbetet med extra anpassningar. Detta bekräftas i intervjuerna med såväl elevhälsopersonalen som skollädaingen och rektorn framhåller att den specialpedagogiska kompetensen inte täcker de behov eleverna på skolan har. Rektorn säger att "spec-enheten är underbemannad. Specialpedagogen har mycket undervisning själv idag och skulle behövas mer som stöd i arbetslagen". I intervju med elevhälsopersonalen framkommer även att specialpedagogen på skolan anser att detta medför att arbetet med löpande uppföljningar av elevers behov av extra anpassningar brister; "att stämma av elevers kunskaper... det är svårt att hinna kolla upp elever."

Motivering till föreläggande som ingripande

Eftersom det finns brister i verksamheten, bedömer Skolinspektionen, utifrån bristernas karaktär, att ett föreläggande är det ingripande som är nödvändigt för att Stockholms kommun ska avhjälpa de påtalade bristerna.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolan ska, i det dagliga arbetet, arbeta för att elevernas lärmiljö ska präglas av trygghet och studiero och är fri från kränkande behandling. Skolan ska se till att eleverna kan bedriva sina studier i en lugn miljö där de exempelvis inte störs, hotas eller känner sig otrygga av andra elever. Denna miljö bör inte begränsas till enbart lektionssalar, utan även gälla övriga studieutrymmen på skolan som exempelvis skolbibliotek, grupprum. Vidare ska skolan genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever vid skolan. Om en enskild elev upplever sig kränkt ska omständigheterna utredas, och i förekommande fall åtgärdas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Stockholms kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. (6 kap. 6–10 §§ skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen.

- Bedriva ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionens utredning visar att kränkningar elever emellan är vanligt förekommande på Rinkebyskolan. Arbetet för att motverka kränkande behandling beskrivs av både rektorn, elevhälsan och lärarna till stor del ske åtgärdande, i enskilda individ- eller gruppärenden och i samband med uppkomna situationer. Mot bakgrund av detta framkommer det att det finns brister i skolans målinriktade arbete för att motverka kränkande behandling. Den plan mot diskriminering och kränkande behandling som skolan har fungerar inte som ett verktyg för ett förebyggande arbete för alla som arbetar på skolan. Huvudmannen och rektorn måste se till att alla som arbetar och verkar på skolan systematiskt och målinriktat arbetar mot kränkande behandling så att eleverna kan bedriva sina studier i en lugn miljö där de inte känner sig otrygga på grund av andra elever.

I skollagen anges att huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att såväl förebygga som förhindra att elever utsätts för kränkande behandling. Även av förarbeten till skollagen framgår att det förebyggande arbetet är centralt och att arbetet med att skapa en miljö som bygger på respekt och delaktighet utgör grunden för en trygg och utvecklande studiemiljö (prop.2009/10:165 s. 320).

I intervju med lärare på skolan beskriver de samstämmigt att det är ett tufft klimat på skolan, de säger att elevers beteende mot varandra har hårdnat och det framkommer att "det är mycket fula ord... det har blivit värre med kränkningar på skolan den senaste tiden och mer bråk". Lärarna uppger även att det förekommer situationer där lärare upplever sig hotade av elever. Rektorn bekräftar att kränkande behandling och konflikter bland elever är vanligt förekommande, "främst lokalt mellan ett fåtal elever". Elevhälsopersonalen påtalar även att de ser behov av att se över arbetet med att ta emot nya elever på skolan: "övergången mellan årskurs 6 och 7 behöver göras på ett annat sätt... vi blev överrumplade över hur det var när årskurs 7 började... vi måste ha en beredskap".

Skolledningen redogör för att skolan har rutiner för hur skolan agerar när kränkningar uppstår och att det finns formulerat i skolans plan mot kränkande behandling. Rektorn uppger att skolan aktivt dagligen arbetar med att upptäcka kränkningar med hjälp av alla vuxna på skolan och att planen för kränkande behandling följs i de fall kränkningar uppstår. I intervju med lärarna framkommer dock att det uppstår situationer när lärarna tycker att det är svårt att följa rutinerna för hur de ska agera om det uppstår kränkningar. De beskriver att det rör sig om situationer då det uppstår fler incidenter samtidigt.

Lärarna uttrycker vidare att det saknas ett tydligt och samlat förebyggande arbete på skolan utifrån de problem skolan har med kränkningar och bråk. Lärarna framhåller att de behöver stöd i värdegrundsarbetet: "vi behöver mer tydlighet och framförhållning", "vi behöver ta ett samlat grepp kring värdegrundsarbetet och ha en mer uttalad samsyn". Det framkommer även att lärarna inte tycker att de är delaktiga i arbetet med att ta fram plan mot kränkande behandling. Lärarna säger att skolledningen lyssnar och är förstående men de beskriver samtidigt att skolledningen inte har möjlighet att ge lärarna det stöd de behöver eftersom skolledningen "har fullt upp med att släcka bränder".

I intervju med elever på skolan uppger de flesta att de tycker att skolan är trygg. Resultatet av Skolinspektionens elevenkät i årskurs 9 från hösten 2015 visar dock att ett genomsnittligt resultatindex för påståenden om trygghet är lägre än snittet för samtliga medverkande skolor. 30 procent av de elever som besvarat enkäten på Rinkebyskolan uppger att påståendet "på min skola finns det elever som jag är rädd för" stämmer i någon utsträckning.

I intervju med skolledningen framkommer vidare att skolan har genomfört en rad åtgärder exempelvis ökat personaltäthet där fritidsledare, lärare och övrig personal aktivt har arbetat för att samtliga elever som befinner sig i skolan också går på lektion. Rektorn påtalar att det lett till att det blivit lugnare i skolans korridorer och att miljön i matsalen i regel är lugn. I intervjuer med såväl skolledning som elevhälsan framkommer att de socialpedagoger som finns på skolan tillsammans med fältassistenter och kurator verkar för en trygg miljö. Detta genom att röra sig bland elever, finnas tillgängliga samt genom olika insatser på såväl individ- som gruppnivå i form av samtal eller gruppövningar. Rektorn redogör för att skolan identifierar riskområden genom att låta eleverna genomföra en enkät där de ges möjlighet att uppge otrygga ställen på skolan. Det har enligt rektorn exempelvis lett till att skolledningen har stängt källarvåningen.

Rektorn säger samtidigt att skolledningen i högre utsträckning skulle behöva arbeta med att stötta arbetslagen i arbetet kring värdegrundsfrågor. Rektorn förklarar att mycket av skolledarnas tid går åt till att ha samtal med föräldrar och med andra kontakter som exempelvis med Socialtjänsten. Skolledningen redogör även för att en stor del av lärarnas konferenstid under detta läsår går åt till "mattelyft" och "läslyft" vilket har påverkat i vilken grad skolledningen kan prioritera andra utvecklingsområden.

Motivering till föreläggande som ingripande

Skolinspektionen bedömer, utifrån bristernas karaktär, att ett föreläggande är det ingripande som är nödvändigt för att Stockholms kommun ska avhjälpa de påtalade bristerna.

Övriga arbetsområden**Bedömning**

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att skolenheten uppfyller författningarnas krav avseende följande:

Undervisning och lärande

Skolan ska se till att den ordinarie undervisningen utgår från och genomförs på ett sådant sätt att den främjar elevernas möjligheter att nå de nationella målen och kunskapskraven. I detta ingår att läraren ger eleverna ett aktivt lärarstöd genom att exempelvis genomföra strukturerade lektioner, genomföra undervisningen utifrån tydliga mål och syften och ge eleverna tydliga beskrivningar och förklaringar. Vidare anpassar läraren undervisningen efter elevernas olika förkunskaper och intressen, och ger eleverna såväl stöd som stimulans och utmaningar. I detta arbete kan samråd med elevhälsan underlätta. Genom bland annat en varierad, stimulerande och utmanande undervisning, och genom konstruktiv återkoppling, stärker läraren elevernas vilja att lära. För att kunna individanpassa undervisningen och ge eleverna inflytande över denna är det centralt att läraren skaffar sig kunskap om elevernas olika behov och förutsättningar, liksom låter eleverna vara delaktiga i planeringen av undervisningen.

Bedömning och betygssättning

Skolan ska se till att läraren gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper utifrån de nationella kunskapskraven, och ger eleven och dess vårdnadshavare information om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling. Eleven ska, när omdömen ges eller betyg sätts i olika ämnen, enbart bedömas utifrån de nationella kunskapskraven och inte utifrån andra kriterier som läraren och skolan själv upprättat. Lärarens analyser av elevernas kunskaper ska bygga på olika underlag, som tillsammans ger en bred och allsidig bild av elevernas kunskaper. I detta ingår att läraren bl.a. ska använda sig av nationella ämnesprov tillsammans med övriga muntliga och skriftliga elevprestationer. Vidare ska skolan göra eleven och dess vårdnadshavare delaktiga i elevens utveckling genom att, löpande under studietiden och genom utvecklings-samtal, informera om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling och hur denna bäst kan stödjas.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolan ska se till att viktiga förutsättningar för elevernas lärande och trygghet är uppfyllda på skolan. Rektorn ska i ett tidigt skede uppmärksamma elever som av ogiltiga skäl inte deltar i skolarbetet, så att eleven så snart som möjligt deltar. Skolan ska bedriva ett aktivt värdegrundsarbete, som innebär att exempelvis grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling.

Vidare ska lärarna ha kompetens och samverka med varandra, för att genom till exempel erfarenhetsutbyte utveckla skolans undervisning. Centrala stödfunktioner som skolbibliotek, elevhälsa och studie- och yrkesvägledning används aktivt i utbildningen, för att stödja och främja elevernas utveckling mot de nationella målen. Skolan ska således inte bara ha tillgång till dessa funktioner, utan de ska kontinuerligt användas i undervisning och övrig skolverksamhet.

Beslut

2016-03-23
11 (13)

Dnr 43 - 2015:10024

Styrning och utveckling av verksamheten

Rektor ska, genom ett aktivet ledarskap, styra och utveckla verksamheten vid skolan så att alla elever ges en likvärdig utbildning av god kvalitet i en trygg miljö. Därför ska rektor, tillsammans med elever och personal, ha ett långsiktigt arbete för att nå detta syfte. Arbetet sker genom att utifrån en analys av nuläget identifiera verksamhetens utvecklingsbehov och med grund i denna analys sedan vidta nödvändiga förbättringsåtgärder. Detta innebär exempelvis att personalen ges kompetensutveckling som motsvarar de behov som framkommit genom analys av verksamhetens förbättringsområden. Det innebär också att rektor fördelar verksamhetens resurser på ett sätt som svarar mot elevernas behov, så att alla elever ges förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Beslutet är fattat efter föredragning av utredaren Malin Salemyr.

På Skolinspektionens vägnar

Kristine Brosjö
Beslutsfattare

Bilagor

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Bilaga 2: Fakta om Rinkebyskolan

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen granskar regelbundet all skolverksamhet i hela landet, för att se att den följer de lagar, regler och läroplaner som finns för verksamheten. Målet är att bidra till alla barns och elevers lika rätt till god utbildning i en trygg miljö, där alla når minst godkänt i alla ämnen.

Skolinspektionen granskar alla huvudmän, vilket innebär alla kommuner, utbildningsföretag och andra organisationer som driver skolverksamhet. Tillsynen görs vart tredje år. All skolverksamhet som en viss huvudman ansvarar för ingår i tillsynen. Det handlar om förskola, förskoleklass, grundskola, gymnasieskola, grund- och gymnasiesärskola, vuxenutbildning, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet.

Alla skolenheter ingår i tillsynen. Skolinspektionen prioriterar att besöka de skolor där en hög andel elever riskerar att inte få den utbildning de har rätt till. Det innebär att vi kan stanna längre på dessa skolenheter under själva tillsynsbesöket, men också att vi bättre kan följa upp att eventuella brister åtgärdas och ge råd och vägledning.

Skolinspektionen bedömer om, och i sådana fall på vilket sätt, den granskade verksamheten inte uppfyller de regler som gäller. Myndighetens granskning utgår bland annat från skollagen, förordningar och läroplaner. Bestämmelser som verksamheterna är skyldiga att följa.

När Skolinspektionen har tagit in tillräcklig information gör myndigheten en bedömning av om verksamheten lever upp till de lagar och regler som finns för verksamheten. Alla huvudmän får ett tillsynsbeslut för de verksamheter som huvudmannen ansvarar för. Dessutom får de skolenheter där Skolinspektionen fördjupat tillsynen och gjort tillsynsbesök ett eget beslut, som bara handlar om den skolenheten.

Skolinspektionen fattar också enskilda beslut avseende huvudmannens ansvarstagande över de skolformer som huvudmannen ansvarar för. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på de sakuppgifter som Skolinspektion grundar sina bedömningar på. I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.

Bilaga 2: Fakta om Rinkebyskolan

Rinkebyskolan är en kommunal skola i Stockholms kommun. Vid tillfället för tillsynen har skolan cirka 300 elever i årskurserna 7-9. Vid tillfället för tillsynsbesöket är cirka 45 procent av grundskolans elever nyanlända enligt skolledningens uppgifter.

Skolans ledningsgrupp består av en rektor samt två biträdande rektorer.